

1914-1918 HARBİNDE
KAFKAS CEPHESİNDE
YURTLARI İÇİN AZİZ
CANLARINI VEREN
SAĞLIK SUBAYLARINA

General Prof. Dr. Tevfik Salim Sağlam
tarafından yaptırılan anıt

Erzurum Fevzi Çakmak Hastanesi'ndedir.

Not:

Bu “abide” ve “levhalara” ait bilgiye

Tevfik Sağlam, 1882-1963, Ölümünün 10. Yıldönümü Anıları, Derleyen:
Tevfik İsmail Gökçe, İstanbul 1974.

kitabını okurken 45. sayfada Prof. Dr. Nusret Karasu’nun konuşma metninde
rast geldim.

Erzurum Atatürk Üniversitesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalında Prof. Dr.
Metin Görgüner bu fotoğrafları askeri makamlardan izin alıp çekti ve bana iletti.
Kendisine çok teşekkür ederim.

Türk Tıp Tarihi açısından önemli olduğunu düşündüğüm ve beni çok
duygulandıran bu eseri paylaşmak istedim.

Doç. Dr. Şeref Özkara
Atatürk Göğüs Hastalıkları
ve Göğüs Cerrahisi
Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Ankara

Prof. Dr. Nusret Karasu:

"Ben, hocanın Verem Savaşı kadar önemli saydığım büyük eserini Erzurum'da Mareşal Çakmak Hastanesi bahçesinde Birinci Cihan Harbi içerisinde Erzurum'da yaralı ve hasta askerlere bakarken, hastalanarak vefat eden Tabip, Eczacı, Cerrah, Diş Tabibi ve Tıp Fakültesi son sınıf öğrencileri için daha doğrusu insanlarca kadir ve kıymetleri ancak hastalıkları arasında değerlendirilen bir sınıf için diktirmiş olduğu abidede bulurum.

"Bu abide ile beraber Mareşal Fevzi Çakmak Hastanesinin zemin katının koridorunda bu şehitlerin isimleri mermer levhalar üzerinde tarihin takdirine terkedilmiş bir armağan olarak durmaktadır.

"Hoca bu abideyi kendi başına düşündü, kendi başına yardımcılar buldu ve hiç bir taraftan destek istemeden başarıp ortaya koydu.

"Bu abidenin beni en çok etkileyen yönü, vatanın birliğini ve dirliğini sağlamak üzere canlarını ortaya koymuş olan insanlar içerisinde ölümü göze almış Ermeni, Rum ve Yahudi tabip, eczacı ve diş tabibi vatandaşların sayılarının da oldukça çok olduğunu görmüş olmamdır.

"Bu abide, kararmış ruhları, kanlanmış gözleri ile Türkiye ve Anadolu idealinde bir vücut olarak çalışan ruhları küçümseyerek, kin güderek Türklere silah çevirmeye kalkan kanlı ellerin, şaşkın inatlarına indirilmiş bir darbe olarak ebediyete kadar ayakta kalacaktır."

"Tevfik Sağlam, 1882-1963, Ölümünün 10. Yıldönümü Anıları,
Derleyen: Tevfik İsmail Gökçe, İstanbul 1974. s. 45"



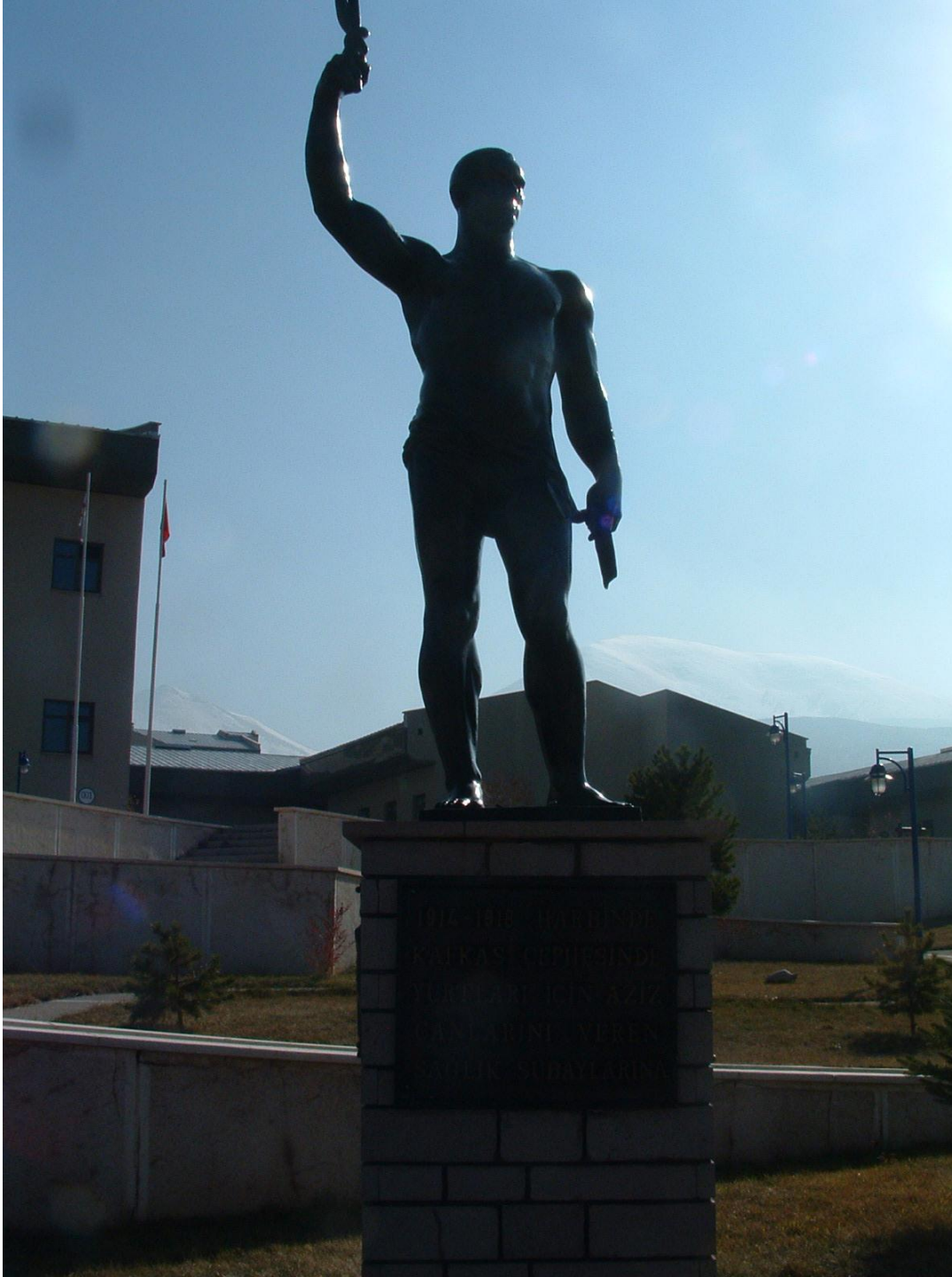
ERZURUM
SAĞLIK HİZMETLERİ BÖLGE KOMUTANLIĞI

MAREŞAL ÇAKMAK ASKER HASTANESİ

1914-1918 HANGİNDİ
KAYNAK: ÇEHMEZİNGİ
VİZİTLERİ: UĞURDİ
BEHT: OLAN
SAĞLIK: SUBAYLARI



1914-1918 HARBİNDE
KAFKAS CEPHESİNDE
YURTLARI İÇİN AZİZ
CANLARINI VEREN
SAĞLIK SUBAYLARINA



1914-1918 HARBİNDE
KAFKAS CEPHESİNDE
YURTLARI İÇİN AZİZ
CANLARINI VEREN
SAĞLIK SUBAYLARINA



MAREŞAL
FEVZİ ÇAKMAK
1876-1950

MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK

MUSTAFA FEVZİ, 12 OCAK 1876'DA İSTANBUL'DA DOĞDU. 1897'DE HARP OKULUNU BİTİREREK TEŞMEN OLDU. 1897'DE HARP AKADEMİSİNDEN MEZUN OLARAK KURMAY YÜZBAŞILIĞA YÖKSELİN. MUSTAFA FEVZİ, DOKUZ YIL GİMİ KİSA BİR SÜREDE ALBAY OLDU. 1914 YILINDA GENERAL OLAN MUSTAFA FEVZİ, 1919'DA MİNCİ KAFKAS KOLORDUSU, 1917'DE MİNCİ ORDU KOMUTANLIĞI GÖREYİNİ YAPTI. 1918'DE GENEL KURMAY BAŞKANLIĞINA, 1920'DE MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞINA ATANDI. 25 OCAK 1921'DE BAKANLAR KURULU BAŞKANLIĞINA GETİRİLEN MUSTAFA FEVZİ, 3 NİSAN 1921'DE TMMH KARARINDAN ÖRGÜTBÜLLÜĞE YÖKSELİP, T.C. KUTAHYA VE ESKİŞEHİR MUHAFAZELERİ BORDASI ANADOLU'DA OLUŞAN UMUTSUZLUĞA KARŞI "DÜŞMAN İLERLEDİĞİNDE KANUN, HALKONUN İÇİNE İTİDİNE KESİMLİKLE GEREK YOKTUR. DÜŞMANIN ANADOLU İÇERİSİNE UZANMAK İSTİYEN KOLLARI MEZARLARINA YAKLAŞIYOR. BU YENİ SEFER DÜŞMANIN OLUM YOLCULUĞUDUR."

**ZAFER ER VEYA GEÇ MUTLAKA
TÜRK ORDUSUNUN OLACAKTIR"**

GİYEN MUSTAFA FEVZİ 30 AĞUSTOS BASKOMUTANLIK MEYDAN SAVANINDAN SONRA AKŞURU RÜTBELERİN EN BÜYÜĞÜ OLAN MAREŞALLİĞE YÖKSELİP, 1949'DE EMERELİ OLAN MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK 19 NİSAN 1950'DE HAYATA GÖZLÜNİ KAPADI.



1914 — 1918 HARBİNDE
KAFKAS CEPHESİNDE
VAZİFELERİ UĞRUNA
ŞEHİT OLAN
SAĞLIK SUBAYLARI

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

HEKİMLER

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

HEKİMLER

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

HEKİMLER

YL. MEHMET NURİ HASAN	1906	ÖNİZLİ ASIM ABDULLAH HALİP	1919
BNL. BAHRI MEHMET KABASAKAL	1918	" RASİM SALİH İSTANBUL	1919
" BURHANETTİN HALİT İSTANBUL	1917	" TAHSİN SALİH TAŞTAMONI	1919
" CAVİT ÖSMAN MİLLİ	1917	" R. SÜKUTİ AYASHEVA	1921
" HÜSEYİN HÜSNÜ ATIF BOSNA	1911	YZL. MUZAFFER ALI İSTANBUL	1927
" HÜSNÜ AHMET BİANDIRMA	1915	" ÖMUSTAFA AKIN-TURBE	1927
" S. SAGIR MEHMET AYDIN	1921	" HÜSEYİN MEHMET TRABZON	1928
" S. SAGIR MEHMET HİLMİ EYÜP	1921	" NİHAZ SALİM ÖZTETDAR	1929
" S. SAGIR MEHMET HİLMİ EYÜP	1921	" HALİT MUSTAFA İSTANBUL	1929
" SABRİ CEMİL KANDILCI	1917	" VİCDAN MUSTAFA MİHALİC	1930
" ABDURRAHMAN GEREK MEDİNE	1916	" HİBRAHİM ŞERİFCE	1928
" ÖSMAN RAKİ İSTANBUL	1909	" HAMDİ HASAN ZİLE	1927
" M. FUAT EMİN AKSARAY	1910	" HİLMİ ALİ SEYDİSEHR	1929
" MEHMET RİFAT	1917	" HASAN TAHSİN KIBRIS	1926
" AHMET HASAN ÜSKİTAS	1910	" R. HÜSNÜ SÜLEYMAN AYDIN	1930
" MEHMET İLİM HÜSEYİN	1916	" R. HİLMİ SALİH EYÜP	1923
" MEHMET ASİM HALEP	1920	" DAVID AHMET MUSUL	1930
" ALİ NASİT BEKİR SELANİK	1920	" M. ZEKİ REŞİT SAM	1927
" SADULLAH MUSTAFA SÜFEYA	1917	" SELAHİ AHMET HOPİYAR	1927
" SELİM MÜTATA		" SEVKEK RAİF İSTANBUL	1926
" AHMET BEKİR HASAN ÜNİTE	1913	" S. YAKUP FİNDİKLİ	1930
" İZZET DİRİS SÜTLÜCE	1915	" TAYYİP HASAN HARPUT	1930
" NURİ MEHMET BAİT DÜMNU	1915	" KEMAL RİFİKİ FİRİZACA	1929
ÖNİZLİ RECAİ ÖMER KADIKÖY	1920	" TEYFİK HÜSNÜ YENİMAHALLE	1929
" B. MEVLUT NURUOĞRANCIYE	1921	" FAK FERİT SAM	1929
" HAMDİ HASAN KARAVİSAR	1921	" KADRI NAFİ ÇÖSTEPE	1929
" S. FEYZİ KASTAMONI	1921	" KAMI SALİH KUMKAPI	1927
" ADL. MEHMET KASIMPAŞA	1926	" MEHMET REMZİ TRABZON	1926
" ÖREMLİ A. HAYDAR SİVAS	1919	" MEHMET ŞEHREMLİ	1929
" MEHMET FEYZİ ELAĞCI	1920	" MÜNÜR FERDİ İSTANBUL	1928
" NİHAZ AKSARAY	1920	" RAŞİT ARİF AKSARAY	1923
" M. SÜKRÜ ARİF İSTANBUL	1920	" AHMET ABDURREZAK SAM	1923
" HİBRAHİM AKKAPASA	1923	" HİBRAHİM BEYLERBEYİ	1924
" MUSTAFA ASİM BURSA	1924		

YZL. FERDİ KOCA MUSTAFA PAŞA	1926
" İ. FEHİMİ HASAN MANİSA	1929
" M. ALİ HALİL MANİSA	1926
" RAMİ HALİL İSTANBUL	1927
" MECDETTİN ÖMER ÜSKÜDAR	1936
" NAZİF	
" NURETTİN FETTAH KOLONYA	1930
" NURİ AHMET EGRIKAPI	1928
" KENAN EYÜP HAYDARPAŞA	1926
" İSKENDER	
" OHANNES KIRKOR EĞİN	
" İ. ABBAS TRABULUS SAM	
" ARMENAK HACADOR	
" ANDOTORYADIS SAMSUN	
" İSAK AVRAM İSTANBUL	
" ODİSYOS HACISAVA BAFRA	
" İSRAİL SALAMON	
" TANAS YORGAKI	
" ATANAS İSTİRYO	
" İLYA PAPADOPOLOS	
" OHANNES DİYARBAKIR	
" ADEM ŞEVKET MANASTIR	
" AVRAM DAVİT BERCAMA	
" ARTIN BABIKYAN AGOP	
" A. SOMELİDİ TRABZON	
" HASAN SELAHATTİN GİRİT	
" DİKRAN	
" ANDIRYAKOLİDİ MÜREFFE	
" D. YORGAKI SELANİK	
" DİKRAN NAZART SİVAS	
" RECAİ	
" M. SEDAT ZEKİ İSTANBUL	
" AZİZ	



1914 – 1918 HARBİNDE
KAFKAS CEPHESİNDE
VAZİFELERİ UĞRUNA
ŞEHİT OLAN
SAĞLIK SUBAYLARI

HE

YZL

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"



1914 – 1918 HARBİNDE KAFKAS CEPHESİNDE VAZİFELERİ UĞRUNA ŞEHİT OLAN SAĞLIK SUBAYLARI

HEKİMLER

YZB. ALI MURTAZA HASAN
" S. TACETTİN TÜRKİSTAN
" FAHRI YASAR
" FERHATYAN MUSİS
" KAREBET BEKYAN İZMİR
" KEMAL
" KEGORK HORHORONİ
" LEON KARAKİN
" MUSTAFA SAKİR
" M. EMİN NECATİ İSTANBUL
" MUSTAFA LÜTFÜ HASAN
" MINAS DEMİRCİYAN
" MEHMET MÜNÜR SAMSUN
" MEHMET ALİ NESET
" M. NURİ MAHMUT YAFA
" MİHRAN RÖPEN
" VARTANYAN
" YORGAKİ HAYDARPASA
" YUSUF ZİYA
" YUVAN TODORAKİ SARKÖY
" YUVANİDİS YANİ NİĞDE
" YORCİ MİHAİL KASTAMONİ
" AHMET MİTHAT
" SÜFYAN
ÜTGM. A. LEONİDİ İSPARTA
TGM. M. NURİ SÜLEYMAN TOPHANE

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

ECZACILAR

BNE. NESİET İBRAHİM ARAPKIR
" MUSTAFA RACİP İSMAIL GEBZE
ÖNYZB. ÖSMAN NURİ SİVAS
" MUSTAFA ALİ DİYARBAKIR
YZB. YANİ DİMİTRİ YANYA
ÜTGM. HASAN CEMAL KOSUVA
" ARİF İBRAHİM TAŞLICA
" M. NAFİZ KADRİ GAZİANTEP
" MEHMET NECİP KARAHİSAR
" MEHMET RİFİKİ İŞHAKPAŞA
" BAHR HÜSEYİN ÜSKÜDAR
" MUSTAFA HASAN KARTAL
" D. NURİ AHMET HAMDİ KEMAH
" İSTAVRİ HACİ ANESTİ SİNOP
" HİRİSTO
" DİMİTRİ TEDDOR KIRKLARELİ
" ÖMER DURSUN TRABZON
" ABDULKADİR KIRIM
" FİSANKO KIRYAKİ KIRKAGAC
" MİHRAN ZİHNİ
" NECİP İBRAHİM SAMSUN
" ALEKSANDİR DİMİTRİ BEŞİKTAŞ
" TAHSİN ABDURRAHMAN KIBRIS
" AHMET FAİK EMİN ÜSKÜDAR
" DİKRAN CİRAKYAN TRABZON

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

ECZACILAR

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

1311 KOLACASI H. ESREF SÜLEYMAN DİYARBAKIR
1313 SALİM ESKİF İSTANBUL
1319 ÖSMAN NURİ ALİ İSTANBUL
1317 MUSTAFA BEKİR MALATYA
1324 MEHMET ALİ ORHANGAZİ
1326 İSMAIL HAKKİ MEHMET ÇORLU
1325
1323
1327
1327
1325 DİR HEKİMLERİ
1327
1327

ÜTGM. HAYK KARABETİ İSTANBUL

TIP FAKÜLTESİ SON SINIF TALEBESİ
TABİP MUSA UNLU

AHMET HAMDİ KASABA
AHMET HASAN ÖMER KEMAL ÜTGM.
KASIM BİLAL TALÇIN
BÖLÜK ALDEM KADRİ BEKALAT
TAJ MÜHSİN İSTANBUL
TACETTİN AHMET SÜLEYMAN TRABZON
HACI A. İSTEFAN

Yb.	MEHMET NURİ HASAN	1306
BNb.	BAHRİ MEHMET KABASAKAL	1318
”	BURHANETTİN HALİT İSTANBOL	1317
”	CAVİT OSMAN MİDİLLİ	1317
”	HÜSEYİN HÜSNÜ ATIF BOSNA	1311
”	HÜSNÜ AHMET BANDIRMA	1315
”	S.SABRİ MEHMET AYDIN	1321
”	S.SABRİ MEHMET HİLMİ EYÜP	1321
”	SABRİ CEMİL KANDİLLİ	1317
”	ABDURRAHMAN ŞEREF MEDİNE	1316
”	OSMAN RAIK İSTANBUL	1309
”	M.FUAT EMİN AKSARAY	1313
”	MEHMET RIFAT	1317
”	AHMET HASAN BEŞİKTAŞ	1313
”	MEHMET NAİM HÜSEYİN	1316
”	MEHMET ASİM HALEP	1320
”	ALİ NASİT SEVKİ SELANİK	1320
”	SADULLAH MUSTAFA SOFYA	1317
”	SELİM MUSTAFA	
”	AHMET RESİT HASAN ÜNYE	1313
”	Y.ZİYA Derviş SÜTLÜCE	1315
”	NURİ MEHMET SAİT ŞUMNU	1315
ÖNYZb.	H.RECAİ ÖMER KADIKÖY	1320
”	B.MEVLÜT NURUOSMANIYE	1321
”	HAMİT HASAN KARAHISAR	1321
”	S.FEYZİ KASTAMONİ	1326
”	ADİL MEHMET KASIMPASA	1318
”	O.REMZİ A HAYDAR SİVAS	1320
”	MEHMET FEYZİ ELÂZİG	1323
”	NIHAT AKSARAY	1323
”	M.ŞÜKRÜ ARİF İSTANBUL	1323
”	H.İBRAHİM AŞIKPASA	1321
”	MUSTAFA ASİM BURSA	1326

ÖNYZB.	İ.ASİM ABDULLAH HALEP	
"	RASİM SALİH İSTANBUL	1319
"	TAHSİN SALİH KASTAMONI	1319
"	R.SÜKÜTİ AYASOFYA	1321
YZB.	MUZAFFER ALİ İSTANBUL	1327
"	Ö.MUSTAFA AÇIK-TURBE	1327
"	HÜSEYİN MEHMET TRABZON	1328
"	NIHAT SALİM DEFTERDAR	1329
"	HALİT MUSTAFA İSTANBUL	1329
"	VİCDANİ MUSTAFA MİHALİC	1330
"	H.İBRAHİM SERİFCE	1328
"	HAMDİ HASANZİLE	1327
"	HİLMİ ALİ SEYDİSEHİR	1329
"	HASAN TAHSİN KIBRIS	1326
"	H.HÜSNÜ SÜLEYMAN AYDIN	1330
"	H.HİLMİ SALİH EYÜP	1323
"	DAVUD AHMET MUSUL	1330
"	M.ZEKİ RESİT ŞAM	1327
"	SELAMİ AHMET HOPYAR	1327
"	ŞEVKET RAİF İSTANBUL	1326
"	S.YAKUP FİNDİKLİ	1330
"	TAYYİP HASAN HARPUT	1330
"	KEMAL RİFKİ FİRÜZAĞA	1329
"	TEVFİK H.HÜSNÜ YENİMAHALLE	1329
"	FAİK FERİT ŞAM	1329
"	KADRI NAFİ CÖSTEPE	1327
"	KÂMİ SALİH KUMKAPI	1326
"	MEHMET REMZİ TRABZON	1329
"	MEHMET ŞEHREMİNİ	1328
"	MÜNÜR FERDİ İSTANBUL	1323
"	RASİT ARİF AKSARAY	1323
"	AHMET ABDÜRREZAK ŞAM	1323
"	H.İBRAHİM BEYLERBEYİ	1324

YZB.	FERDİ KOCA MUSTAFAPAŞA	1326
"	İ.FEHMİ HASAN MANİSA	1329
"	M.ALİ HALİL MANİSA	1326
"	RAMİ HALİL İSTANBUL	1327
"	MECDETTİN ÖMER ÜSKÜDAR	1336
"	NAZİF	
"	NURETTİN FETTAH KOLONYA	1330
"	NURİ AHMET EĞRİKAPI	1328
"	KENAN EYÜP HAYDARPAŞA	1326
"	İSKENDER	
"	OHANNES KİRKOR EĞİN	
"	İ.ABBAS TRABULUS ŞAM	
"	ARMENAK HAÇADOR	
"	ANDOTORYADİS SAMSUN	
"	İSAK AVRAM İSTABUL	
"	ODİSYOS HACİSAVA BAFRA	
"	İSRAİL SALAMON	
"	TANAŞ YORGAKİ	
"	ATANAŞ İSTİRYO	
"	İLYA PAPADOPLOS	
"	OHANNES DİYARBAKIR	
"	ADEM ŞEVKET MANASTIR	
"	AVRAM DAVİT BERGAMA	
"	ARTİN BABIKYAN ACOP	
"	A.SOMELİDİ TRABZON	
"	HASAN SELAHATTİN GİRİT	
"	DİKRAN	
"	ANDIRYAKOLİDİ MÜREFTE	
"	D.YORGAKİ SELANİK	
"	DİKRAN NAZART SİVAS	
"	RECAİ	
"	M.SEDAT ZEKİ İSTANBUL	
"	AZİZ	

HEKİMLER

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

YZB. ALİ MURTAZA HASAN
” S.TACETTİN TÜRKİSTAN
” FAHRİ YAŞAR
” FERHATYAN MUSİS
” KAREBET BEKYAN İZMİR
” KEMAL
” KEÇORK HORHORONİ
” LEON KARAKİN
” MUSTAFA ŞAKİR
” M.EMİN NECATİ İSTANBUL
” MUSTAFA LÜTFÜ HASAN
” MİNAS DEMİRCİYAN
” MEHMET MÜNÜR SAMSUN
” MEHMET ALİ NEŞET
” M.NURİ MAHMUT YAFA
” MİHRAN ROPEN
” VARTANYAN
” YORCAKİ HAYDARPAŞA
” YUSUF ZİYA
” YUVAN TODORAKİ SARKÖY
” YUVANİDİS YANİ NİĞDE
” YORCİ MİHAİL KASTAMONİ
” AHMET MİTHAT
” SÜFYAN
ÜTGM. A.LEONİDİ İSPARTA
TGM. M.NURİ SÜLEYMAN TOPHANE

BNB.	NEŞ'ET İBRAHİM ARAPKİR	1311
"	MUSTAFA RAGİP İSMAIL GEBZE	1313
ÖNYZB.	OSMAN NURİ SİVAS	1319
"	MUSTAFA ALİ DİYARBAKIR	1317
YZB.	YANİ DİMİTRİ YANYA	1324
ÜTGM.	HASAN CEMAL KOSUVA	1328
"	ARİF İBRAHİM TASLICA	1325
"	M.NAFİZ KADRİ GAZİANTEP	1323
"	MEHMET NECİP KARAHİSAR	1327
"	MEHMET RİFKİ İSHAKPAŞA	1327
"	BAHİR HÜSEYİN ÜSKÜDAR	1325
"	MUSTAFA HASAN KARTAL	1327
"	O.NURİ AHMET HAMDİ KEMAH	1327
"	İSTAVRİ HACI ANESTİ SİNOP	
"	HİRİSTO	
"	DİMİTRİ TEODOR KIRKLARELİ	
"	ÖMER DURSUN TRABZON	
"	ABDULKADİR KIRIM	
"	FİSANKO KİRYAKİ KIRKAGAC	
"	MİHRAN ZİHNİ	
"	NECİP İBRAHİM SAMSUN	
"	ALEKSANDİR DİMİTRİ BEŞİKTAŞ	
"	TAHSİN ABDURRAHMAN KIBRIS	
"	AHMET FAİK EMİN ÜSKÜDAR	
"	DİKRAN CİRAKYAN TRABZON	

CERRAHLAR

OKULDAN ÇIKIŞ TARİHİ

KOLAÇASI M EŞREF SÜLEYMAN DİYARBAKIR
SALİM EŞREF İSTANBUL
OSMAN NURİ ALİ İSTANBUL
MUSTAFA BEKİR MALATYA
MEHMET ALİ ORHANGAZİ
İSMAİL HAKKI MEHMET EMİN EĞİN

DİŞ HEKİMLERİ

ÜTGM. HAYIK KARABET İSTANBUL

TIP FAKÜLTESİ SON SINIF TALEBESİ
TABİP MUAVİNLERİ

AHMET HAMDİ KASABA
AHMET HASAN ÖMER KEMAL AYDIN
RASİM BİLÂL YALÇIN
REMZİ ADEM VASFİ BEYAZIT
ALİ MUHSİN İSTANBUL
İZZETTİN AHMET SALİM TRABZON
NİKOLA İSTEPAN

Son.